

Юлія ПІДДУБНА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4 курсу
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Науковий керівник: **Анастасія ПОПОВА,**

к.пед.наук, ст. викладач (БДПУ)

РОЛЬ ІКТ-ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІ РОБОТІ

Актуальність пошуків нових форм, методів та інструментів здійснення профорієнтаційної роботи зі школярами зумовлено низкою чинників, зокрема: інформатизацією суспільства та впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життя; особливостями сучасних школярів, що належить до покоління Z, тобто цифрового; наявністю великої кількості інформації та незначного часу на її опанування; необхідністю зробити профорієнтацію якісною, що відповідає вимогам часу і може вирішити нагальні проблеми школярів, ринку праці і держави, зокрема.

Сучасний підхід до організації профорієнтаційної роботи зі старшокласниками пов'язаний з необхідністю розвитку засобів продуктивного навчання на творчій, пошуково-дослідницькій основі, що безпосередньо пов'язано з необхідністю активної інформатизації освітнього процесу, підвищення ІКТ-компетенції учнів, як інформаційної основи їхнього професійного самовизначення, використання переваг Інтернет-ресурсів для творчого пошуку наукової інформації і активного використання інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Сучасні інформаційні технології та Ітернет-ресурси дають змогу вирішити багато проблем діяльності структур професійної орієнтації і є реальними ресурсами для оновлення форм і принципів профорієнтаційної роботи.

Різні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті є предметом дослідження багатьох вітчизняних (Є. Башков, О. Гудирева, О. Гуляєва, А. Дзюбенко, В. Іващенко, Ю. Іващенко, І. Захарова, О. Соколенко В. Трайнев та ін.) та зарубіжних (М. Ареа, Р. Андерсен, Р. Нахріма, Р. Конді, К. Коуп, М. Кокс, А. Кохен, Д. Міодузен, Р. Мунро) дослідників.

Систематизувавши погляди науковців, інформаційно-комунікаційні технології можемо трактувати як: сукупність технологій, що забезпечують фіксацію інформації, її обробку і обмін інформацією (передачу, поширення, розкриття) (Є. Башков, В. Іващенко, Г. Швачич, Р. Андерсен); конкретний спосіб роботи з інформацією, який охоплює сукупність методів та програмно-технічних засобів, що об'єднанні в технологічний ланцюг, який забезпечує збір, обробку, збереження та відображення інформації з метою зниження трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності й оперативності (І. Захарова, В. Трайнев, Р. Нахріма, А. Кохен, Д. Міодузен); засіб навчання, що сприяє реалізації педагогічної ідеї шляхом використання новаторських методів для забезпечення високої ефективності й інформатизації освітнього процесу (М. Ареа, О. Гудирева, А. Дзюбенко, Р. Конді, Н. Фоміних); ефективний тренажер, що розвиває пізнавальну і творчу активність і спонукає школярів приймати власні оригінальні

рішення, бачити їхній результат, перевіряти їхню правомірність (О. Гуляєва, Ю. Іващенко, О. Соболенко).

Використання інформаційних технологій у профорієнтаційній діяльності забезпечує вільний доступ до інформації, що цікавить, активізує інтерес молоді до комп'ютерних технологій [1, 3]: допомагає формувати готовність до самостійного аналізу своїх основних нахилів та здібностей; дає можливість орієнтовно виявити свої особистісні та професійні інтереси і схильності; формує уявлення про професію, як найважливішої форми соціальної діяльності сучасної людини, про ті вимоги, які професія пред'являє людині; допомагає задати собі життєві і ціннісні орієнтири; введення в технологію тільки таких компонентів, які гарантують якість і наочність профорієнтаційної роботи; відповідність методики профорієнтаційної роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернет-ресурсів загальній стратегії організації освітнього процесу; забезпечення високого ступеня індивідуалізації профорієнтаційної роботи; забезпечення стійкого зворотного зв'язку у процесі профорієнтаційної роботи та ін.

До того ж, перехід до комп'ютеризації управління процесами професійної орієнтації є порівняно недорогим, економним і досить перспективним способом, що дозволить ефективно, якісно і сучасно здійснювати цю діяльність в умовах загальноосвітніх навчальних закладів.

Всесвітня мережа Інтернет дає змогу комплексно вирішувати різні завдання щодо організації профорієнтаційної роботи. Тут можна пройти профорієнтаційне тестування, отримати рекомендації з пріоритетних професій і вивчити сайти, де наводяться описи спеціальностей, з метою зорієнтування молодих людей у світі різноманітних професій і допомоги визначення правильного шляху до вибору певної професійної кар'єри.

В українському сегменті мережі Інтернет існує значна кількість ресурсів, які забезпечують вирішення проблем професійної орієнтації молоді. Загалом, їх можна поділити на декілька основних типів: сайти закладів освіти, які інформують про умови вступу навчання і напрями підготовки; освітні портали; платформи для симуляцій різних професій; ресурси для працевлаштування; тестувальні ресурси, ресурси для професійного консультування тощо.

Освітні ресурси мережі, які гідні уваги всіх, хто перебуває в процесі вибору чи навчання професії – це *освітні портали*. Завдяки цим засобам ми можемо знаходити вичерпну інформацію про всі аспекти, що стосуються освіти в Україні загалом. На таких серверах можуть бути представлені каталоги освітніх ресурсів, закладів вищої освіти, докладна інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, виставки, конференції: Освітній портал (<http://osvita.org.ua/>), Educational Network Ukraine (<http://www.ednu.kiev.ua/>) тощо.

Ресурси працевлаштування є одними з найпоширеніших серед профорієнтаційних засобів мережі Інтернет. За допомогою таких сайтів можна отримати відомості про найзатребуваніші, високооплачувані професії, дати проведення ярмарок вакансій, пропозиції роботи з описом підприємства, вимог до кандидатів на ту чи іншу професію, рівень заробітної плати, встановити контакт із роботодавцем, а також співвіднести

свої «Хочу. Можу» з реальними вимогами ринку праці. До ресурсів з працевлаштування відносимо, які можна використовувати у профорієнтаційній діяльності відносимо: «Работа – кар'єра професіонала» (<http://www.rabota.ua/>), «Работа 2000» (<http://jobsearch.com.ua/>), «Work.ua» (<http://www.work.ua/>) тощо.

Перелік різних психологічних тестів пропонують *тестувальні ресурси*, з метою подальшого надання рекомендацій щодо вибору майбутнього фаху: «Профорієнтація – зроби свідомий вибір» (prof.osvita.org.ua), «Профорієнтація. Сделай правильный выбор» (<http://proforientator.com.ua/>), «Профорієнтація, как выбрать профессию?» (<http://vubor-profesii.org.ua/>).

Сайти закладів освіти є важливою складовою для остаточного визначення майбутнього професійного шляху. Кожен університет має сайт, де представлена актуальна інформація про спеціальності, умови вступу, навчання, оплати тощо. Оприлюднюється інформація про кваліфікацію, стаж та сферу наукових інтересів викладачів, публікуються статті про цікаві події з життя викладачів і здобувачів вищої освіти. Також на сайтах університетів є можливість ознайомитися з аудиторіями, технічним обладнанням по фотографіям або за допомогою віртуальних 3-D екскурсій.

Використання нових інформаційних технологій, зокрема мережі Інтернет, є доречним, інтерактивним та мобільним способом для проведення професійного консультування. До *ресурсів для професійного консультування* відносимо сайти державних структур, різноманітних інтернет-порталів, інтернет-форумів, соціальні мережі тощо. На нашу думку, професійне консультування онлайн має ряд переваг перед роботою профконсультанта-психолога: цілковита анонімність та конфіденційність; індивідуальний підхід; доступність у будь-який час доби; відсутність емоційно-суб'єктивної оцінки; неупередженість; зворотний зв'язок, що створюється за допомогою електронної пошти; відсутність черг і можливість термінового одержання послуг щодо сприяння зайнятості; скорочення терміну роботи з метою отримання професійної консультації та подальшого працевлаштування за рахунок швидкої обробки результатів профдіагностики; добровільна участь, що стимулює бажання; територіальна незалежність; власний темп роботи [2].

У *всесвітній мережі* можна виявити велику кількість сайтів державних структур зайнятості населення, серед яких: Державна служба зайнятості (<http://www.dcz.gov.ua/>), Львівський міський центр зайнятості (<http://www.rec.lviv.ua/>), Менський районний центр зайнятості (<http://menarcz.wordpress.com/>), Бердянський міськрайонний центр зайнятості (zap.dcz.gov.ua) тощо. Професійна орієнтація у державній службі зайнятості спрямована на активізацію дій людини у вирішенні індивідуальних проблем зайнятості та має на меті сприяти громадянам, які звертаються до державної служби зайнятості, в отриманні в оптимально стислі терміни підходящого місця роботи відповідно до своїх особистих інтересів, потреб роботодавців та вимог ринку праці. Сайти державної служби зайнятості стануть у нагоді школярам з метою визначення професій, які є дефіцитними та профіцит ними на ринку праці..

Нещодавно в Україні з'явився інтерактивний медіа-портал, що поєднує в собі надання послуг та інформації у працевлаштуванні та сфері професій із професійним консультуванням: інтернет-портал «Труд» (<http://trud.gov.ua/>). Проект пропонує надання соціальних послуг шукачам роботи та роботодавцям, вибір гідних вакансій кращих роботодавців, ознайомлення з інформацією про діяльність підприємств та їхньою потребою в кадрах, проходження тестування для визначення нахилів, здібностей та напрямів побудови кар'єри.

Цікавим досвідом для урізноманітнення профорієнтаційної роботи засобами інформаційно-комунікаційних технологій з використанням Інтернет-ресурсів є гейміфікація. Це новий тренд в освіті, який передбачає залучення в діяльність через ігрові процеси і дає можливість моделювати своє майбутнє, шляхом використання *онлайн-симуляторів різних професій*. Цей метод зрозумілий і доступний «цифровій людині». На допомогу соціальним педагогам – інформаційні технології, онлайн-сервіси, ігрові імітації для навчання, зокрема такі ресурси як «Business game: 11 ігр-симуляторів професій» (<https://womo.ua/business-play-13-igr-simulyatorov/>), «Топ ігр-симуляторів» (<https://topigr.net/simulyatory/>), «Симулятори різних професій» (<https://igra.plus/1/11/simulyatory-raznyh-professiy-2010.html>) тощо. Симулятори професій пропонують випробувати себе в ролі фермера, бізнесмена, пожежника, прибиральника, лікаря, поліцейського, вчителя, стартапера, політика і навіть президента.

У результаті проведеного аналізу нами було розкрито можливості використання Інтернет-ресурсів для вдосконалення профорієнтаційної діяльності. Впровадження їх у профорієнтаційну роботу сприятиме активізації інтересу до самостійного ознайомлення із сучасними професіями, знаходження інформації про потреби в кадрах, орієнтованого виявлення психофізіологічних особливостей, здібностей і нахилів молоді до певних видів діяльності. Оскільки, сучасна молодь, враховуючи її характеристики і спосіб життя потребує якісно нового підходу до організації профорієнтаційної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кириченко В.В. Психологія інформаційної діяльності : навчальний посібник / Віктор Васильович Кириченко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 132 с.
2. Основні показники ринку праці (річні дані) / *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петречук Л. М., Іващенко Ю. С. Гуляєва. О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.